

L'Atenció Precoç a Catalunya
des de la perspectiva de la Revista de l'ACAP

Fátima Pegenaute Lebrero

Psicòloga CDIAP EIPI Nou Barris. Barcelona
Expresidenta de l'Associació Catalana d'Atenció Precoç.

Tipologia d'article: **revisió bibliogràfica**

Resum

La Revista de l'Associació Catalana d'Atenció Precoç ha constituït, des dels seus inicis, l'any 1992, un instrument de formació i d'informació per a tots els professionals que treballen en l'àmbit de l'Atenció Precoç i per a tots aquells interessats en el desenvolupament de l'infant en les seves primeres etapes i en les seves famílies.

L'article repassa i fa un recorregut pels editorials i les publicacions de la Revista. El seu conjunt representa una contribució ineludible a la història de l'Atenció Precoç a Catalunya i una aportació important a l'actualització de coneixements sobre les dificultats que poden presentar els nens i nenes en les primeres etapes del seu desenvolupament. Els articles publicats -d'autors nacionals i internacionals- abasten les vessants socials, terapèutiques, mèdiques i educatives dels infants i el seu entorn.

Paraules clau

Atenció Precoç, Associació Catalana d'Atenció Precoç, revista de l'ACAP, infància, família, trastorns del desenvolupament, centres de desenvolupament i atenció precoç (CDIAP), Llibre Blanc, pediatres, logopedes, psicòlegs, treball social, fisioterapeutes.

Abstract

The Journal of the Catalan Association of Early Intervention has made, since its inception in 1992, an instrument of education and information for all professionals working in the field of Early Care and all those interested in the development of the child in its early stages and their families.

The article reviews and made a route by publishers and magazine publications. The whole represents an essential contribution to the history of Early Intervention in Catalonia and an important contribution to the updating of knowledge about the difficulties children may present in the early stages of development. Articles published d'autors-national and international cover the social aspects, therapeutic, medical and education of children and the environment.

L'Atenció Precoç a Catalunya des de la perspectiva de la Revista de l'ACAP

La Revista de l'Associació Catalana d'Atenció Precoç és quelcom més que un instrument de formació i informació per els seus membres. Repassant actes, butlletins, ponències de Jornades i altres documents publicats, me n'he adonat de l'esplèndida contribució que les seves pàgines poden prestar a qualsevol estudi sobre l'evolució de l'Atenció Primerenca a Catalunya. I més particularment a la història de la curta però intensa experiència del moviment associatiu generat en torn a aquesta A.P. La nostra Revista es convertirà en una font ineludible de dades quan algun dia -perquè algun dia s'haurà de fer- es faci el recull de reflexions, escrits, esdeveniments, trobades, persones que feren realitat la Coordinadora d'Equips d'A.P. l'any 1984. Aquesta Coordinadora derivà poc després cap a l'actual Associació Catalana d'Atenció Precoç (ACAP). En aquesta línia, vull presentar ara algunes consideracions sobre la història de l'A.P. a Catalunya, vista precisament a través de la Revista de l'Associació.

L'any 1992, la primera Junta de la recent creada Associació Catalana d'Atenció Precoç va posar en marxa la Revista. Era una proposta més entre les diferents eines i activitats relacionades amb la formació continuada dels associats. Volia ser el vehicle d'intercomunicació de les reflexions, inquietuds, lectures i experiències que la feina diària suscitava entre els professionals. I no solament entre els que desenvolupaven la seva tasca en els serveis d'atenció precoç, sinó també entre aquells que, des d'uns altres àmbits, també estaven en contacte amb la població dels infants en aquestes primeres edats i amb les seves famílies.

La Revista va ser la primera i la única que al nostre país tractava el tema de l'atenció precoç. Uns anys més tard, el 1997, l'Asociación de Atención Temprana, de Murcia -(ATEMP)- va crear la seva pròpia publicació amb la qual durant tots aquest anys s'ha fet un intercanvi enriquidor. Des de la seva creació ha estat una publicació oberta a les diferents línies de treball i, sobre tot, al concepte de la interdisciplinarietat en el treball infantil.

La línia teòrica de la Revista ha estat sempre oberta i acollidora per a totes aquelles idees i opinions de persones i professionals que han volgut participar en ella. La formació pluridisciplinar dels nostres Equips d'atenció precoç a Catalunya i de la mateixa Associació exigien aquesta apertura. D'aquesta forma, els lectors han pogut llegir abordatges diversos dels diferents temes tractats i s'han presentat diverses formes d'intervenció davant d'una determinada problemàtica. Tanmateix, si parem atenció al conjunt del contingut dels diferents articles, no és cap secret que hi ha una tendència important, sobre tot en els articles que tracten temes de diagnòstic o d'intervenció amb els infants o amb les seves famílies, a acceptar o valorar les aportacions pròpies de la psicologia dinàmica.

Els editorials

Presidents i vicepresidents de l'Associació han signat els editorials que any rere any han encapçalat la Revista. Si fem una ràpida ullada al seu contingut, podríem seguir els esdeveniments més importants que s'han produït en l'Atenció Precoç al nostre país. Repassem els temes tractats:

1.- El model assistencial que caracteritza l'Associació.

Aquest model ha anat experimentant, des de l'any 1992, una evolució continua fruit del debat entre els professionals i amb l'Administració. Així es van introduint canvis o re-formulacions sobre la importància del paper dels pares en el desenvolupament del seus fills i en la intervenció terapèutica; el treball de coordinació amb els dispositius sanitaris i socials, de cara a una detecció cada vegada més precoç de tots els trastorns en el desenvolupament dels infants; la col·laboració amb l'àmbit educatiu a l'entorn de la integració o inclusió dels infants amb diferents discapacitats en els centres escolars ordinaris.

2.- La normativa a l'entorn de l'Atenció Precoç.

Diferents lleis, decrets o disposicions emanats des dels òrgans administratius i que han anat regulant l'Atenció precoç han estat objecte de comentari o debat durant aquests anys. És el cas de les normes que han significat alguns can-

vis que van més enllà de la terminologia. Així, l'antic concepte d'Estimulació precoç va ser reemplaçat pel d'Atenció Precoç i la denominació dels serveis coneguts com Serveis d'Atenció Precoç (SAP/s) va passar a Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP/s), donant un sentit més global al servei i tenint en compte els aspectes preventius del desenvolupament (Com es pot comprovar, no es tracta, doncs, d'un simple canvi terminològic).

Tot aquest dinamisme culmina en els dos textos legislatius que marquen l'actualitat del sector. Per un costat, la llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies, la qual en el capítol I, títol V, progressa en la definició dels CDIAP/s i els fa serveis universals i gratuïts per els nens fins els sis anys i les seves famílies (art. 29). I de l'altre, el decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'Atenció Precoç.

Deixant de banda la seva vigència, tal com ho va recordar en el seu dia la Revista, aquesta normativa consolida els avenços conceptuals experimentats des de la primera regulació de l'atenció precoç l'any 1985 i assenyalava pautes pel futur. Efectivament, regula en la seva part dispositiva: l'augment de l'espai preventiu en aquesta franja d'edat; la universalitat i gratuïtat dels serveis; la concreció dels objectius, les funcions, el personal i les condicions que han de reunir els establiments; la definició d'un sistema únic d'informació i intercanvi entre l'administració i els serveis que conformen la xarxa bàsica de serveis socials de responsabilitat pública. En aquest sentit, és important la consideració de que els serveis d'atenció precoç van destinats a tota la població infantil que presenta trastorns en el seu desenvolupament o que es troba en situació de risc de patir-los, independentment de quina en sigui la causa.

La llei introdueix el concepte de criança, entesa com les actuacions de suport i acompanyament en l'atenció al desenvolupament integral de la població infantil de 0 a 6 anys. I estableix un model assistencial que sigui coherent i tingui en compte els nous models de família, les dinàmiques socials i els avenços científics en aspectes com la detecció prenatal o la reproducció assistida.

Tot això ha de permetre potenciar la coordinació i cooperació dels centres d'atenció precoç amb els serveis socials, d'ensenyament i amb la xarxa sanitària -tant la general com la més especialitzada de salut mental- per tal de poder aconseguir la millor atenció global desitjable a les necessitats del nen i de la seva família.

3.- Nous serveis d'atenció a la infància.

La Revista s'ha fet ressò de l'oportunitat i del beneficis que podrien aportar la creació o adaptació de nous serveis públics d'atenció a la infància, com ara, en l'àmbit social, els Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència amb alt risc social (EAlA), l'any 1986. En l'àmbit sanitari, els Centres d'Assistència Psiquiàtrica Infantil i Juvenil (CAPIJ), l'any 1989, (actualment anomenats Centres de Salut Mental Infantil i Juvenil -CSMIJ-). En l'àmbit educatiu, amb la promulgació de la nova llei d'educació -la LOGSE- a l'any 1990, l'ampliació de l'oferta pública d'ensenyament a la població infantil de 3 anys. També en l'àmbit sanitari, la generalització progressiva de les Àrees Bàsiques de Salut amb una reformulació més adient de la salut global dels petits (Programa de seguiment del nen sa) ha vingut a incrementar la diversitat dels serveis adreçats a la infància durant aquests anys i la possibilitat de col·laborar amb la nostra Revista, articulant escrits relacionats amb aquestes matèries més noves.

4.- Entitats coordinadores de serveis

A l'any 1994 es dona la benvinguda a la creació de la CETIC, Comissió Tècnica Interdepartamental per la Coordinació de les actuacions de l'Administració de la Generalitat adreçades a infants i adolescents amb disminució o risc de patir-la. I un any més tard, el 1995, s'anuncia la posta en funcionament de la Federació de Centres d'Atenció Precoç, després Unió de Centres (UCAP). Aquest organisme va assumir les funcions empresarials i de contacte amb l'Administració a través del Departament de Benestar Social i Família. D'aquesta forma, l'ACAP va poder dedicar el seu esforç únicament a l'àmbit professional. L'any 2003 l'ACAP va elaborar el primer conveni col·lectiu de treball per els centres d'A.P.

5.- El Llibre Blanc de l'Atenció Primerenca

Un fet d'importància significativa per la nostra feina va ser l'aparició i la presentació del Libro Blanco de la Atención Temprana, editat pel Real Patronato de la Discapacidad, l'any 2000. En l'elaboració d'aquest document -traduït al català per la Diputació de Barcelona el 2001- hi van participar de forma molt intensa, diferents professionals de l'Associació Catalana.

El Llibre Blanc de l'Atenció Precoç va constituir un document rigorós i indispensable per la comprensió i el desenvolupament de la Atenció Precoç al nostre país -particularment fora de Catalunya-. Va contribuir a reforçar un consens professional i de l'administració en relació a diferents conceptes i formes de actuar. Ha propiciat durant aquests darrers anys que les diferents Administracions el poguessin tenir molt en compte a l'hora de dissenyar els models o plans específics d'A.P en les diferents Autonomies. També ha servit de referència per la creació d'altres instruments de treball, com la "Clasificación Diagnóstica para la Atención Temprana" (ODAT), i documents com "Recomendaciones Técnicas para el desarrollo de la Atención Temprana" (2005). El Llibre Blanc ha estat traduït també a l'anglès i a l'àrab.

6.- Els canvis socio-familiars

Els editorials van recollint i analitzant les petites o grans mudances que es van produint a l'entorn social i que es manifesten i afecten a les famílies i als nens que tractem. Aquestes transformacions i les seves conseqüències preocupen als professionals i els plantegen nous interrogants, noves formes de pensar i d'actuar davant models familiars i culturals també nous que arriben per diferents vies, com ara, la immigració, els reptes de la manipulació genètica, els avenços en la cura dels infants prematurs, l'augment de l'adopció d'infants d'altres països, etc. Tota aquesta temàtica serà desenvolupada posteriorment en molts articles de la pròpia revista.

El suport material de la Revista

Els tres primers exemplars de la Revista van sortir en mida foli i amb una freqüència anual. L'any 1994, amb tres revistes editades, es pensà en un format nou més modern i, sobre tot, més manejable per les seves dimensions. S'augmentà la freqüència de sortida: dues revistes l'any. S'ampliaren espais: un dedicat a entrevistes i l'altre pensat per la presentació de casos clínics. Es creà un consell assessor constituït per professionals del món universitari, científic i assistencial que tindria com a funció principal vetllar per una millor qualitat dels articles i col·laboracions.

Passats uns anys, el 2006, es donà una nova cara a la Revista. Fins que l'any 2010 es presentà l'últim exemplar escrit en paper, el nº 31. La decisió no va ser gens fàcil. Es van produir sessions d'intens debat en les diferents Juntes de l'ACAP: una i altra vegada, es posaven sobre la taula arguments tècnics, econòmics, sentimentals, romàntics. Partidaris del paper i els més favorables a adoptar les noves tecnologies aportaven cada dia nous arguments i velles propostes. Finalment, s'imposà la digitalització: suposava un considerable estalvi econòmic i una adaptació als nostres temps. No hi hagueren vencedors ni vençuts. Tots sortiren guanyant: la Revista entrà en el l'àmbit de la realitat virtual i canvià de nom. Passà a denominar-se "DESENVOLUPA"

Durant tots aquests anys, els socis de l'ACAP han rebut la Revista. A més, se n'ha fet una difusió considerada adient: biblioteques especialitzades, universitats, centres de recursos, el Real Patronato de la Discapacidad i associacions de persones amb diferents discapacitats tant de Catalunya com d'altres comunitats i de l'estranger. Ara, ja en format digital, la Revista pot arribar de forma més fàcil i eficaç a tots aquells que es poden interessar pels temes de la primera infància i tot allò que l'envolta.

Articles i col·laboracions.

Quan es contempla el conjunt publicat per la Revista des dels seus inicis, hom queda admirat de la feina feta. Al llarg dels anys, més de 186 articles han anat donant resposta als interrogants i als interessos dels professionals, els quals anaven canviant en funció de les demandes de la realitat dels infants a atendre i llurs famílies. S'ha tingut cura de tenir en compte no solament als treballadors dels CDIAP/s sinó també als dels serveis hospitalaris de prematurs o de cures intensives, als serveis pediàtrics o socials, als de les escoles-bressol, és a dir als àmbits que poden atendre nens amb dificultats. De la mateixa forma, els autors dels articles són professionals pertanyents a àmbits i disciplines diverses, relacionades amb la cura dels infants en les primeres etapes de la vida, amb les seves famílies i amb el seu l'entorn.

Abans de continuar analitzant el conjunt de la Revista, voldria parar breument l'atenció en dos exemplars que em semblen particularment emblemàtics:

el primer i el que es va editar amb motiu del 10è aniversari de la creació de l'Associació. Del primer exemplar, només recordaré que portava col·laboracions de persones molt apreciades per nosaltres, tant per la seva significació personal com per la seva vàlua professional. Figuraven noms com el de Francesc Cantavella, el “metge de nens”, pioner, com a pediatre, d'una atenció diferent a nens i nenes; Mercè Leonhardt, psicòloga especialitzada en l'atenció als infants amb trastorns de visió; Conxa Bugié, la qual seria anys més tard presidenta de l'ACAP; Empar Escayola, amb anys de dedicació a les escoles-bressol de Barcelona; Assumpció Aracil; Lola López, etc.

El mes d'abril del 2001, s'edità un número especial de la Revista, per tal de celebrar el 10è aniversari de la nostra Associació. Va ser un exemplar especial, en el qual van participar-hi únicament membres dels Equips d'atenció precoç de Catalunya, de reconegut prestigi i amb una trajectòria de molts anys de treball. Així, Núria Beà va fer una aproximació a la història de l'Atenció Precoç al nostre país; Miquel Àngel Rubert va escriure sobre l'A.P. des de la perspectiva de la gerència; Anna Fornós i Cristina Cristóbal desenvoluparen el tema de la prevenció; Antonio Camino escriví sobre el símptoma des del punt de vista mèdic; Mercè Leonhardt ens il·lustrà sobre l'A.P. en nens deficients visuals; Lola López reflexionà sobre el concepte d'Atenció Precoç i Conxa Bugié sobre els Trastorns en el desenvolupament i la seva cobertura en els CDIAP/s de Catalunya. Un exemplar extraordinari!

1.- Els continguts tractats a la Revista

TAULES:

Es presenta a la taula 1 un inventari dels temes desenvolupats a la Revista durant aquests 20 anys.

Taula 1. Temes	
Relacionats amb el diagnòstic	13
Relacionats amb la intervenció	
Llenguatge	11
Fisioteràpia	3
Treball social	3
Aspectes psicològics	2
Psicomotricitat	3
Treball a domicili	2
Intervenció en grup	2
Activitat aquàtica	1
Relacionats amb l'àmbit mèdic	
Neurologia	8
Neonatologia	6
Pediatria	5
Farmacologia	1
Ecografia	1
Relacionats amb el treball social	
Atenció a famílies	10
Adopció	8
Emigració	5
Maltractament	1
Mares en presó	1
Relacionats amb trastorns específics	
Visió	11
Audició	2
Diferents síndromes	2
Dificultats de la son i l'alimentació	
Sida	3
Trastorns de la regulació	2
Dificultats per a l'aprenentatge	2
Relacionats amb la coordinació i treball amb l'escola bressol	11
Relacionats amb el treball interdisciplinari	3
Relacionats amb la supervisió	1
Relacionats amb el treball gerencial	5

Hom diria que es tracta d'un programa de formació continuada de professionals de l'A.P. Es pot assegurar que el ventall de continguts tractats representa en la seva varietat i en la seva evolució totes les inquietuds presents en el treball dels associats. I, segurament, la quantitat de vegades que una temàtica determinada sorgeix a la publicació té una relació directa amb la complexitat o la incidència d'aquesta problemàtica en la feina diària dels Equips.

1.- El diagnòstic.

És coherent que els articles relacionats amb el diagnòstic siguin els més abundosos a la Revista. Tots som conscients de la importància d'un diagnòstic correcte com a punt de partida del treball terapèutic. Perquè, on radica la dificultat o la complexitat d'elaborar un diagnòstic a un nen petit? Estem d'acord que en els nens, els límits entre la normalitat i la patologia són molt imprecisos. No hi ha una línia divisòria clara. I és molt arriscat valorar com patològiques algunes desviacions o característiques atípiques del desenvolupament. Podem estar al davant d'una variació de la normalitat o al davant d'uns símptomes transitoris i benignes. D'altra banda, sabem que un mateix símptoma pot tenir traduccions diverses i no determina ell sol un quadre clínic determinat. El que és important és entendre l'infant, tenir una comprensió de la seva totalitat, i no com un subjecte sol i aïllat, sinó en la interacció amb els altres i amb el seu entorn, el qual és únic, propi i delimitat.

El procés diagnòstic dels nens -de vegades, molt llarg i molt feixuc de tolerar per les famílies que volen tenir una etiqueta ràpida del problema que presenta el seu fill- requereix un acompanyament dels pares, per tal que puguin reconèixer també les seves capacitats, comprendre les seves dificultats i quin serà el seu paper en el desenvolupament del nen.

2.- Les famílies dels nens i nenes atesos

El tema de la família s'aborda a la Revista a partir de les funcions socialment atribuïdes respecte dels fills: proporcionar cura, subsistència i protecció als infants; ajudar-los a créixer en totes les seves capacitats -físiques, mentals, emotives-; transmetre'ls els valors culturals, educatius i socials. Es tenen molt en compte els diversos estils de vida i les diferents formes d'organitzar-se que el

grup familiar té als nostres dies. I es reflexiona sobre les dificultats i conflictes que sovint es generen a dins del grup davant el diagnòstic d'un trastorn en el desenvolupament o d'una discapacitat en el fill o filla.

Respecte dels pares, varis articles tracten des de diferents perspectives i en relació a diferents moments de la intervenció: les possibles respostes emocionals en rebre la primera notícia del diagnòstic; les defenses que poden presentar en front d'aquesta situació inesperada; la resposta davant dels professionals i la relació terapèutica. En realitat, es pot assegurar que el tema de la família hi és present, d'una o altra forma, en la quasi totalitat dels articles de la Revista. Díficilment podem parlar d'infants d'aquestes primeres edats ni d'intervenció terapèutica sense fer esment de la interacció del nen amb el seu entorn i, particularment, amb els seus pares.

3.- El llenguatge.

La quantitat de continguts vinculats amb el llenguatge, considerat des de l'àmbit del diagnòstic o des de la pròpia intervenció, té una evident connexió amb la demanda que arriba als nostres centres. Efectivament, són moltes les demandes rebudes en els CDIAP/s, procedents directament de les famílies o bé derivades per altres professionals, que estan relacionades amb el retard o les dificultats en el desenvolupament del llenguatge. I tots els professionals, des de l'àmbit de la logopèdia o des del camp psicològic, reconeixen la complexitat que suposa fer un diagnòstic diferencial d'aquestes dificultats. En moltes ocasions, els trastorns o els retards en l'aparició o en el desenvolupament del llenguatge en un infant són símptomes d'un problema diferent, de vegades més profund i relacionat amb processos de vinculació i de relació amb els altres, amb dificultats per crear la funció simbòlica, amb problemes de separació entre la mare i el fill, etc. De fet, en certs casos, la intervenció no seria tant competència d'un treball logopèdic sinó que requeriria un treball previ per part dels psicòlegs dels Equips.

4.- La coordinació amb l'escola-bressol.

El treball de coordinació amb l'escola bressol ocupa un espai destacat tant en la revista com en la feina dels Equips, com en la preocupació dels profes-

nals. Es detecta molta necessitat de reflexionar i compartir idees sobre, per exemple, la repercussió de les hores d'escola-bressol en el desenvolupament emocional dels nens que hi són atesos, el valor educatiu de les escoles-bressol, el valor social que haurien de complir. Estan presents la presentació de diferents experiències en la integració d'infants amb discapacitats o problemes emocionals i la coordinació dels professionals dels CDIAP amb els membres dels Equips d'Assessorament Psicopedagògics (EAP) i els educadors que els atenen.

En relació a aquesta coordinació, de forma recurrent, s'ha destacat la importància del treball conjunt que durant aquests anys s'ha portat a terme entre els educadors i els professionals de l'A.P. Cal reconèixer les possibilitats que té l'escola per detectar diferents disfuncions en el desenvolupament dels nens i per introduir canvis en la forma d'entendre i atendre, dins dels seus condicionants, als nens que presenten trastorns ja diagnosticats i en procés de tractament. Les famílies valoren positivament aquesta feina de coordinació i col·laboració entre els diversos professionals que actuen sobre el seu fill.

5.- En relació a la Neonatologia.

Els articles ens introdueixen i valoren els canvis que s'han anat introduint en els serveis de neonatologia. La pràctica mèdica en aquests serveis ha anat sortosament evolucionant amb l'objectiu de fer-la cada vegada menys medicalitzada i més atenta a facilitar el contacte i les primeres interaccions entre el bebè i els seus pares. Nombroses investigacions han corroborat que els infants evolucionen més favorablement i més ràpid amb el contacte directe -pell a pell- amb els seus progenitors.

És també raonable la presència d'articles sobre l'avaluació de les seqüeles i l'atenció als infants prematurs. Se n'han fet presents a la Revista perquè cada vegada més hi és present a la societat l'augment progressiu, des de fa uns anys, d'aquests naixements (A Catalunya, al 1995, hi havia un 5,3% de naixements de nens prematurs i a l'any 2006 les xifres havien augmentat fins al 6,8%).

6.- L'adopció.

Els temes sobre l'adopció i les seves conseqüències per al nen adoptat i les

dificultats que han pogut sorgir en la família adoptant han augmentat en la revista paral·lelament a l'augment de sol·licituds d'adopció -sobre tot d'infants d'altres països i cultures- que s'ha produït en els darrers anys (a Catalunya, l'any 1998 va haver-hi 138 sol·licituds, mentre que al 2006 el nombre de demandes havia pujat a 344).

7.- Relacionats amb la visió.

El diagnòstic i la intervenció amb nens amb trastorns de visió ha anat apareixent a la Revista amb certa periodicitat. S'ha d'admetre el recolzament de l'ONCE i els treballs de recerca i avaluació d'autors com la Mercè Leonhardt sobre tota aquesta temàtica, els quals ens han mantingut en un ample i adient estat d'informació.

8.- El treball social amb les famílies.

S'ha tractat tant l'atenció a les famílies ateses en els centres d'A.P., com en altres àmbits, com l'hospitalari o l'educatiu. Hi ha molts temes objecte d'anàlisi: l'elaboració d'un diagnòstic social, l'estudi dels condicionants de l'entorn, el possible acompanyament dels pares en situacions, de vegades, molt difícils de privació social, en les quals el trastorn del nen passa a un pla sovint secundari per a la família, però que hom detecta la necessitat d'intervenció.

9.- Sobre l'emigració.

Des de l'any 1999, han anat augmentant els articles relacionats amb l'emigració i les seves conseqüències. Aquest tema ha estat i ho continua estant un objecte de preocupació entre els professionals que atenen a infants i llurs famílies, provinents de països i cultures diferents. Una primera dificultat rau sovint en els inconvenients que poden representar la manca de comprensió causada per les diferències idiomàtiques entre els interlocutors. Aquesta dificultat provoca que la "paraula", "el llenguatge" -eina fonamental per l'expressió i la comprensió de tot allò que li està passant a l'infant o l'expressió i comprensió de les vivències i sentiments de les persones que el cuiden- no siguin accessibles per a uns i altres.

10.- Altres conceptes.

Agrupem aquí la temàtica que s'ha tractat menys vegades a la Revista sense que aquest fet tingui cap relació ni amb l'interès del tema ni de l'article. Temes relacionats amb la intervenció en diferents trastorns específics com la infecció VIH en la infància, infants diagnosticats de trastorns del espectre autista, problemes de la son i de l'alimentació en bebès, infants amb diferents síndromes o amb trastorns emocionals i de depressió, maltractaments, etc.

D'altra banda, la Revista ha desenvolupat també aspectes més relacionats amb la tasca administrativa, com ara la protecció de dades, el model dels centres a Catalunya, l'avaluació dels CDIAP/s a partir dels criteris de qualitat elaborats en el grup de treball conjunt entre el Departament de Benestar Social i els gerents i professionals de la ACAP.

Finalment, voldria fer esment, de l'article sobre la importància de la supervisió, entesa des d'una perspectiva psicoanalítica, per la feina dels Equips. La supervisió, com el lloc on el supervisor, extern a l'equip, pot escoltar els professionals, recollir les inquietuds, ajudar a la comprensió de les dificultats que suposen els casos que es presenten, les situacions d'ansietat que poden provocar, ha estat també tractada a la nostra revista.

2.- Els autors dels treballs publicats

La riquesa i diversitat de continguts són la millor mostra del caràcter multidisciplinar de la Revista. La procedència acadèmica i professional dels col·laboradors, d'altra banda, abasta tots els camps de coneixement i de treball que tenen relació amb el món dels infants i la seva interacció amb l'entorn. Presentem a la taula 2 la vinculació disciplinar dels 158 autors dels articles publicats:

Psicòlegs	54
Neuròlegs i neuropediatres	14
Psicoanalistes	13
Psiquiatres	13
Equips	12
Fisioterapeutes	10
Treballador socials	9
Logopedes	7
Pediatres	6
Professors universitaris diversos	6
Pedagogs	5
Psicomotricistes	4
Neonatòlegs	2
Ecografistes	1
Sociòlegs	1
Metges rehabilitadors	1

Encara que la majoria dels articles, com es pot observar a la taula 3, han estat elaborats per professionals de Catalunya, la Revista sempre ha estat oberta i ha demanat col·laboracions a experts procedents d'altres llocs de l'Estat o d'altres països. Així, hem pogut llegir aportacions valuoses com, per citar algunes, la de Romana Negri i Ana Piontelli d'Itàlia. La de Palacio Espasa, de Suïssa, el qual ha col·laborat amb la nostra associació en altres activitats i un de Fernando Maciel, d'Argentina, que, acompanyat per una de les filles de Lydia Coriat, va participar en una taula rodona i anys més tard en un seminari sobre el joc com a instrument en la intervenció amb infants, a la nostra associació.

Taula 3. Procedència dels autors	
Catalunya	147
Múrcia	1
Galícia	1
Astúries	1
Itàlia	2
Suïssa	2
Argentina	2
Holanda	1
Arizona (EE.UU.)	1

De fet, la Revista de l'ACAP s'ha convertit en una revista bilingüe, acceptant els articles en la llengua en la qual són presentats, ja sigui en català o en castellà. Això ha suposat, de vegades, algun entrebanc per la seva difusió, particularment en les altres Comunitats de l'Estat espanyol.

Per acabar

La celebració del 20è aniversari de la Revista, ara ja fa un temps, em portà la sintonia de la bella cançó d'en Serrat: "Ara que tinc 20 anys. Ara que encara tinc força, que no tinc l'ànima morta i em sento bullir la sang". És el moment de valorar positivament la feina ben feta fins ara. I donar ànims per tal de no abaixar la guàrdia i continuar estant el mitjà de formació, d'actualització de coneixements i de comunicació i d'intercanvi entre tots els professionals que ens dediquem a l'atenció dels infants i a les seves famílies. És el moment d'agrair l'esforç desenvolupat per totes aquelles persones que han fet possible la seva publicació, en els diferents formats, amb un nivell de qualitat molt positiu. Als professionals que varen pensar en la seva creació. Als que han format part dels diferents Consells de Redacció i Consells Assessors. Als autors d'articles i col·laboracions: sense ells la Revista no existiria. A tots aquells que perseveren apostant per la seva continuïtat amb un format més actual i adient

a les condicions del moment. Finalment, la més cordial enhorabona a tots els lectors i lectores, particularment als més actius en aportar els seus comentaris o crítiques o suggeriments. Tenen un bon instrument al davant dels ulls i d'ells depèn que ho continuï estant per molts anys.

Per a l'elaboració d'aquest treball, s'ha utilitzat com a font de dades, tots els exemplars de la Revista de l'Associació Catalana d'Atenció Precoç editats en paper: des del n° 1 -de l'any 1992- al n° 31 -de l'any 2010-.